

Sygn. akt I C 318/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 29 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Maria Stelska

protokolant Edyta Stanisławek-Krukowska

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2015 r. w Lublinie

sprawy z powództwa I. C., K. C. (1), M. C. i K. C. (2)

przeciwko (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) z siedzibą w W. tytułem zadośćuczynienia:

1. na rzecz powódki I. C. kwotę 35.000 (trzydzieści pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2013r. do dnia zapłaty
2. na rzecz powoda K. C. (1) kwotę 28.000 (dwadzieścia osiem tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2013r. do dnia zapłaty;
3. na rzecz powoda M. C. kwotę 28.000 (dwadzieścia osiem tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2013r. do dnia zapłaty;
4. na rzecz powódki K. C. (2) kwotę 28.000 (dwadzieścia osiem tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2013r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części powództwo oddala;

III. zasądza od pozwanego (...) z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów I. C., K. C. (1), M. C. i K. C. (2) kwotę 2.179,45 (dwa tysiące sto siedemdziesiąt dziewięć 45/100) złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 5.872,32 (pięć tysięcy osiemset siedemdziesiąt dwa 32/100) złote tytułem kosztów sądowych, których powodowie nie mieli obowiązku uiszczać;

V. w pozostałej części nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rzecz Skarbu Państwa.

I C 318/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 20 marca 2013 roku (data stempla pocztowego k. 30) powodowie: I. C., K. C. (1), M. C. i K. C. (2) wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) z siedzibą w W. na swoją łącznie kwotę 210.000,00zł, w tym kwoty:

1.) 60.000,00zł na rzecz I. C. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powódki tj. więzi uczuciowej i emocjonalnej pomiędzy żoną i mężem (na podstawie art. 448kc w zw. z art. 24§1kc) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 października 2013 roku do dnia zapłaty;

2.) 50.000,00zł na rzecz K. C. (1) tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda tj. więzi uczuciowej i emocjonalnej pomiędzy synem i ojcem (na podstawie art. 448kc w zw. z art. 24§1kc) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 października 2013 roku do dnia zapłaty;

3.) 50.000,00zł na rzecz M. C. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda tj. więzi uczuciowej i emocjonalnej pomiędzy synem i ojcem (na podstawie art. 448kc w zw. z art. 24§1kc) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 października 2013 roku do dnia zapłaty;

4.) 50.000,00zł na rzecz K. C. (2) tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda tj. więzi uczuciowej i emocjonalnej pomiędzy córką i ojcem (na podstawie art. 448kc w zw. z art. 24§1kc) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 października 2013 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, iż w wyniku wypadku drogowego z dnia 24 października 1998 roku, śmierć poniósł ich mąż i ojciec – Z. C.. Sprawcą wypadku był Z. B.. Wobec śmierci sprawcy wypadku Prokuratura Rejonowa w Lubartowie umorzyła dochodzenie w sprawie wypadku. Pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku, marki O. (...) nr rej. (...), nie posiadał ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Pozwany co do zasady przyjął swoją odpowiedzialność za skutki przedmiotowego wypadku i wypłacił w 2000 roku I. C. kwotę około 8.000,00zł, zaś K. C. (1), M. C. i K. C. (2) po 6.000,00zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej po śmierci Z. C.. Pozwany przyjął przyczynienie zmarłego Z. C. do skutków wypadku na poziomie 50%. Roszczenia powodów zostały zgłoszone (...) Towarzystwu (...) pismem z dnia 6 grudnia 2012 roku, jednakże nie uznano żądań powodów za uzasadnione w związku z czym powodowie wystąpili na drogę postępowania sądowego z niniejszym pozwem (pозew wraz z uzasadnieniem k. 2-7).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu pozwany podniósł zarzut 50% przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody z uwagi na fakt jazdy z nietrzeźwym kierowcą (odpowiedź na pozew k. 78-83).

W toku dalszego postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie. Na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2015 roku pełnomocnik powodów oświadczył, iż uznaje stopień przyczynienia się Z. C. do powstałej szkody na poziomie 20%, jednocześnie wskazując, iż roszczenia objęte pozwem uwzględniają uznany stopień przyczynienia (protokół rozprawy k.101, k. 179, k. 181).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. C. był ojcem powodów K. C. (1), M. C., K. C. (2) oraz mężem powódki I. C.. W chwili śmierci ojca powód K. C. (1) miał 9 lat, M. C. 8 lat, K. C. (2) 6 lat (odpisy skrócone aktów urodzenia k. 21, k. 23-24).

W dniu 24 października 1998 roku w W., gmina B. doszło do wypadku drogowego, podczas którego kierujący samochodem marki O. (...) nr rej. (...) – Z. B., znajdujący się w stanie nietrzeźwości, zjechał na lewe pobocze, a następnie uderzył w przydrożne drzewo, w wyniku czego śmierć poniósł kierowca i wszyscy pasażerowie pojazdu, w tym między innymi Z. C.. Wobec śmierci sprawcy wypadku, Prokuratura Rejonowa w Lubartowie umorzyła dochodzenie. W dniu 23 września 2011 roku akta Prokuratury Rejonowej w Lubartowie w sprawie zaistniałego wypadku (Ds. 1984/98) zostały przekazane do zniszczenia. Wszyscy pasażerowie nie byli przypięci pasami bezpieczeństwa, znajdowali się pod wpływem alkoholu, a w trakcie wypadku przemieścili się na zewnątrz samochodu. U kierującego stwierdzono 3 ‰ alkoholu we krwi, zaś u Z. C. stwierdzono alkohol w stężeniu 2,6 ‰ (postanowienie o umorzeniu dochodzenia k. 25-26, pismo k. 178).

Zmarły Z. C. wspólnie z żoną powódką I. C. prowadzili gospodarstwo rolne. Powódka I. C. zawarła związek małżeński ze Z. C. w wieku 17 lat, relacje w małżeństwie układały się pozytywnie, ze związku urodziło się troje dzieci. Z. C. był opiekuńczym mężem i ojcem, pomagał w obowiązkach domowych i w opiece nad dziećmi. W chwili śmierci miał 32 lata, zaś I. C. w chwili śmierci męża miała 25 lat. Życie powodów po śmierci męża i ojca diametralnie się zmieniło. Powódka I. C. zmuszona była zająć się pracami w domu, opieką nad małoletnimi dziećmi i pozyskiwaniem środków finansowych na bieżące utrzymanie całej rodziny, była smutna, przygnębiona (zeznania świadka A. K. k. 103v-104, zeznania świadka B. Z. k. 104-104v, zeznania powoda M. C. k. 102v-103 w zw. z k. 180v, zeznania powoda K. C. (1) k. 102v w zw. z k. 180-180v, zeznania powódki K. C. (2) k. 103-103v zw. z k. 180v, zeznania powódki k. 101v-102v w zw. z k. 180).

Powód M. C. po stracie ojca Z. C. doznał głębokiego urazu psychicznego, prawdopodobnie przeżywał silne negatywne emocje do czasu pogrzebu, podczas ostatniego pożegnania zmarłego i przez kolejne miesiące, do roku czasu. W wyniku śmierci ojca zerwana została więź rodzinna, skutki długotrwałe w psychice powoda to brak obiektu miłości, brak wzorca do identyfikacji, niestabilne poczucie bezpieczeństwa, zaburzenia ciągłości i nierozzerwalności więzi, poczucie nieprzewidywalności wydarzeń, brak obrazu rodziny oraz wzorców relacji. Wychowanie i życie powoda w rodzinie bez ojca ma wpływ na zaburzenia jego rozwoju emocjonalnego (zaburzenia przeżywania). Zdiagnozowane zaburzenia emocjonalne nie sięgają jednak poziomu zaburzeń adaptacyjnych (realizuje cele i zadania życiowe zgodnie z wiekiem, uzyskiwał pozytywne wyniki w nauce, nie sprawiał problemów wychowawczych zarówno na terenie szkoły jak i w środowisku rodzinnym). Negatywne następstwa przebytej traumy mają obecnie charakter lekki i nie wpływają dezorganizująco na całokształt jego funkcjonowania. Powód nie korzystał ze specjalistycznego leczenia psychologiczno-psychiatrycznego, ukończył szkołę średnią, zdobył zawód, pomaga matce w prowadzeniu gospodarstwa, jednakże podjął pracę poza rolnictwem, ustala cele i podejmuje kolejne zadania życiowe. Powód w chwili śmierci ojca miał 8 lat, a śmierć ojca była dla niego najtragiczniejszym wydarzeniem w życiu. Wraz ze śmiercią ojca pozbawiony został jego opieki, poczucia bezpieczeństwa, wsparcia, a dom rodzinny stał się przez wiele lat smutny i pusty. Obecnie ma 24 lata, uzyskał wykształcenie średnie zawodowe, z zawodu jest technikiem informatykiem. Jest kawalerem, nie ma dzieci, pracuje dorywczo w branży budowlanej. Jest również zarejestrowany w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna, mieszka w domu rodzinnym (zeznania powoda k. 102v-103 w zw. z k. 180v, opinia biegłego psychologa k. 135-138).

Powód K. C. (1) po śmierci ojca Z. C. doznał głębokiego urazu psychicznego. Przeżywał silne negatywne emocje do czasu pogrzebu, podczas ostatniego pożegnania zmarłego i przez kolejne miesiące, do roku czasu. W wyniku śmierci ojca zerwana została więź rodzinna, skutki długotrwałe w psychice powoda to brak obiektu miłości, brak wzorca do identyfikacji, niestabilne poczucie bezpieczeństwa, zaburzenia ciągłości i nierozzerwalności więzi, poczucie nieprzewidywalności wydarzeń, brak obrazu rodziny oraz wzorców relacji. Wychowanie i życie powoda w rodzinie bez ojca miało wpływ na zaburzenia jego rozwoju emocjonalnego (zaburzenia przeżywania). Zdiagnozowane zaburzenia emocjonalne nie sięgają jednak poziomu zaburzeń adaptacyjnych (realizował i realizuje cele i zadania życiowe zgodnie z wiekiem, uzyskiwał pozytywne wyniki w nauce, nie sprawiał problemów wychowawczych zarówno na terenie szkoły jak i w środowisku rodzinnym). Negatywne następstwa przebytej traumy mają obecnie charakter lekki i nie wpływają dezorganizująco na całokształt jego funkcjonowania, powód nie korzystał ze specjalistycznego leczenia psychologiczno-psychiatrycznego. Ukończył szkołę średnią, zdobył zawód, pomaga matce w prowadzeniu gospodarstwa, podjął pracę poza rolnictwem. W chwili obecnej K. C. (1) ma 25 lat, wykształcenie średnie techniczne, z zawodu jest technikiem agrobiznesu. Jest kawalerem, nie ma dzieci, mieszka w W., pracuje w branży budowlanej (zeznania powoda k. 102v w zw. z k. 180-180v, opinia biegłego psychologa k. 139-142).

Śmierć ojca wywołała ujemne następstwa w sferze psychicznej powódki K. C. (2). Ze względu na uwarunkowania okresu rozwojowego, trudny do oceny jest stopień nasilenia i czas trwania okresu żałoby. Utrata ojca, ostoi bezpieczeństwa, bardzo ważnego obiektu miłości, jest dla dziecka zawsze doświadczeniem traumatycznym, mającym wpływ na jego dalsze życie.

W odniesieniu do powódki K. C. (2) śmierć ojca w decydującym stopniu wpłynęła na rozwój jej osobowości, na stosunek do życia i świata, osłabienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego, zaburzenia obrazu i struktury rodziny, przewidywalności i ciągłości więzi, ukształtowała postawę nadmiernej koncentracji na osobie matki. Powódka nadal odczuwa brak ojca, nie może skorzystać z jego wsparcia, wiedzy i doświadczeń. Obecnie ma 22 lata, posiada wykształcenie wyższe licencjackie. Ukończyła studia w Akademii (...) w W. na kierunku (...). Jest panną, nie ma dzieci, mieszka w W., od trzech lat pracuje w telemarketingu (zeznania powódki k. 103-103v w zw. z k. 180v, opinia biegłego psychologa k. 143-146).

Powódka I. C., w chwili kiedy dowiedziała się o tragicznej śmierci męża Z. C., była w szoku psychicznym, prawdopodobnie w tym okresie doszło u niej do dezorganizacji procesów poznawczych i emocjonalnych. Udział w ostatnim pożegnaniu męża był dla niej silnym stresem. Przez okres roku trwania żałoby nie mogła „normalnie funkcjonować”, przeżywała alienację emocjonalną i społeczną, wymagała pomocy w opiece nad dziećmi i pełnieniu obowiązków domowych. Aktualnie powódka ujawnia zaburzenia emocjonalno-uczuciowe, które przejawiają się cierpieniem psychicznym związanym ze śmiercią męża (lęk przed śmiercią, lęk przed przyszłością, pesymistyczne rozmyślania, obniżone poczucie bezpieczeństwa, nieprzewidywalność wydarzeń, poczucie mniejszej wartości), chociaż nie występują nasilone zaburzenia przeżywania, które utrudniałyby jej adaptację społeczną (aktywność w zakresie pełnionych ról). Obecnie ma 42 lata, wykształcenie podstawowe, jest rolnikiem. Prowadzi gospodarstwo rolne o powierzchni 10 ha (zeznania powódki k. 101v-102v w zw. z k. 180, opinia biegłego psychologa k. 147-151).

W toku prowadzonego postępowania likwidacyjnego związanego ze zgłoszonymi przez powodów świadczeniami odszkodowawczymi, pozwany uznał swoje roszczenie co do zasady i z tytułu odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej wypłacił powodom w 2000 roku stosowne odszkodowanie. Kolejne zawiadomienie powodowie wystosowali do pozwanego w dniu 6 grudnia 2012 roku jednakże pozwany odmówił wypłaty żądanych kwot (okoliczność bezsporna).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przywołane dowody, zgromadzone w aktach sprawy. Dowody te obejmowały dokumenty prywatne i urzędowe (w oryginałach, kopiach, odpisach), których prawdziwości, autentyczności i zgodności z oryginałem żadna ze stron procesu, reprezentowanych przez profesjonalnych pełnomocników nie kwestionowała.

W sprawie przeprowadzono dowód z opinii stałego biegłego sądowego psychologa. W ramach kontroli merytorycznej i formalnej opinii, Sąd nie dopatrył się żadnych nieprawidłowości nakazujących odmówieniu im przymiotu pełnowartościowego źródła dowodowego. Biegła wskazała wszelkie przesłanki przyjętego rozumowania, przedstawiła także jego tok oraz dokładnie opisała zastosowane narzędzia badawcze, zgodne z aktualnymi zasadami wiedzy obowiązującymi w dziedzinie objętej jej specjalizacją i omówiła ich wyniki cząstkowe. Wnioski płynące z opinii są klarowne i wynikają z przyjętych podstaw. Sąd nie dopatrył się w nich błędów logicznych, niezgodności z życiowym doświadczeniem bądź też niespójności z pozostałym materiałem dowodowym, końcowo dzieląc wnioski specjalisty. W tych warunkach przedmiotowe opinie posłużyły za pełnowartościową podstawę dokonanych ustaleń faktycznych, pozwalając także na weryfikację wiarygodności dowodów osobowych.

Sąd obdarzył wiarą zeznania powodów oraz świadków w przywołanym powyżej zakresie. Ich zeznania w opisanym w ustaleniach faktycznych części znajdują logiczne oparcie w pozostałych dowodach, zatem zostały uznane za wiarygodne.

Oddalony został wniosek pozwanego (zawarty w odpowiedzi na pozew k 78v) o dopuszczenie dowodu z łącznej opinii biegłego lekarza specjalisty z zakresu medycyny sądowej oraz biegłego specjalisty z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych celem ustalenia przebiegu i przyczyny zdarzenia, wpływu alkoholu w organizmie kierującego na zaistnienie zdarzenia, wpływu prędkości na zaistnienie zdarzenia, braku pasów bezpieczeństwa u poszkodowanego na wystąpienie obrażeń skutkujących śmiercią (protokół rozprawy k 179v).

Jak wynika z pisemnego stanowiska biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych M. J., sformułowanego w odpowiedzi na dopuszczony przez Sąd dowód o identycznej jak obecnie treści w sprawie I C 232/13 tut. Sądu (sprawa dotycząca roszczeń najbliższych członków rodziny poszkodowanego w tym samym zdarzeniu C. C.), sporządzenie opinii na okoliczności podane w tezie dowodowej pozwanego nie jest możliwe z uwagi na brak materiałów procesowych z miejsca wypadku. Wiadomym jest bowiem, o czym była mowa już wyżej, że akta postępowania przygotowawczego, wobec upływu okresu ich archiwizacji zostały zniszczone. Sąd w obecnej sprawie dopuścił jedynie dowód z dokumentu w postaci oświadczenia biegłego M. J. zawartego w aktach I C 232/13, na okoliczność niemożności wydania opinii w zakresie sformułowanej przez pozwanego tezy dowodowej (protokół rozprawy k 179v).

Dowód z opinii wymienionych we wniosku pozwanego biegłych nie jest poza tym niezbędny w sprawie. Okoliczności i przebieg zdarzenia zostały szczegółowo opisane w uzasadnieniu postanowienia Prokuratury Rejonowej w Lubartowie z dnia 21 grudnia 1998r., w sprawie Ds. 1984/98 o umorzeniu dochodzenia (k 25-26) i okoliczności te nie były przez powodów, ani pozwanego kwestionowane. Za udowodnione uznać należy zatem, że kierujący samochodem osobowym marki O. (...) Z. B. znajdujący się pod znacznym wpływem alkoholu (3‰ alkoholu we krwi), zjechał na lewe pobocze i uderzył w przydrożne drzewo. Śmierć na miejscu poniósł kierowca pojazdu i wszyscy pasażerowie, którzy również znajdowali się pod wpływem alkoholu (stężenie alkoholu we krwi Z. C. wynosiło 2,6‰). W toku dochodzenia ustalono także, że pojazd bezpośrednio przed wypadkiem jechał z prędkością 112 km/h, a przyczyną wypadku było zjechać na pobocze. Pasażerowie nie byli przypięci pasami i w trakcie zderzenia z drzewem przemieścili się (na zewnątrz pojazdu) i nie można było ustalić jakie miejsca zajmowali w chwili zdarzenia. Opisane tu fakty pozwalają na precyzyjne określenie okoliczności mających wpływ na ustalenie stopnia przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, bez potrzeby wywoływania dodatkowej opinii.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

Odpowiedzialność pozwanego znajduje oparcie w art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 436 § 1 zd. 1 kc oraz w przepisach ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r, nr 124, poz. 1152 z późn. zm.).

Na wstępie wypada wspomnieć, iż zadaniem (...) jest między innymi wypłacanie odszkodowań i świadczeń z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych i rolników posiadających gospodarstwa rolne, gdy sprawca nie zawarł umowy ubezpieczenia (szkoda na mieniu i osobie) lub nie został zidentyfikowany (szkoda na osobie).

Stosownie bowiem do przepisu art. 98 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r, nr 124, poz. 1152 z późn. zm.), do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

1) na osobie, gdy szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości;

2) w mieniu, w przypadku szkody, w której równocześnie u któregośkolwiek

uczestnika zdarzenia nastąpiła śmierć, naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, trwający dłużej niż 14 dni, a szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości.

3) na osobie, w mieniu, w mieniu i na osobie, gdy:

a) posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem

szkodę tę wyrządzono, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,

b) posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem szkodę tę wyrządzono, zarejestrowanego za granicą na terytorium państwa, którego biuro narodowe jest sygnatariuszem Porozumienia Wielostronnego, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, a pojazd mechaniczny był pozbawiony znaków rejestracyjnych, bądź znaki te nie były, w momencie zdarzenia, przydzielone temu pojazdowi przez właściwe władze,

c) rolnik, osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoba pracująca w jego gospodarstwie rolnym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia, a rolnik nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC rolników.

Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 108 cyt. wyżej ustawy, uprawniony do odszkodowania zgłasza swoje roszczenia do Funduszu przez którykolwiek zakład ubezpieczeń wykonujący działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2. Zakład ubezpieczeń nie może odmówić przyjęcia zgłoszenia szkody. Zakład ubezpieczeń, po otrzymaniu zgłoszenia roszczenia, przeprowadza postępowanie w zakresie ustalenia zasadności i wysokości dochodzonych roszczeń i niezwłocznie przesyła zebraną dokumentację do Funduszu, powiadamiając o tym osobę zgłaszającą roszczenie. Fundusz jest obowiązany zaspokoić roszczenie, w terminie 30 dni, licząc od dnia otrzymania akt szkody od zakładu ubezpieczeń lub syndyka upadłości. W przypadku gdy wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Funduszu albo wysokości świadczenia w terminie, o którym mowa w ust. 1, było niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności, z tym że bezsporna część świadczenia powinna być spełniona przez Fundusz w terminie określonym w ust. 1 (art. 109 cyt. wyżej ustawy).

Zgodnie zaś z art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c., odpowiedzialność za szkodę na osobie i mieniu ponosi samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacyjnego poruszanego za pomocą sił przyrody. Przesłanką wyłączającą odpowiedzialność sprawcy szkody jest okoliczność, że szkoda powstała wyłącznie z winy poszkodowanego. W niniejszej sprawie pozwany (...) podnosił 50% przyczynienie się Z. C. do powstania szkody z uwagi na jazdę z nietrzeźwym kierowcą.

Z ustaleń poczynionych w niniejszej sprawie wynika, że w dniu wypadku, wszystkie osoby znajdujące się pojeździe, w tym również Z. C. oraz kierujący samochodem znajdowali się pod wpływem alkoholu. U Z. C. stwierdzono stężenie we krwi na poziomie 2,6 promila alkoholu, zaś u kierowcy pojazdu Z. B. – 3 promile alkoholu. Według Encyklopedii (...) „głębokie upojenie alkoholowe” (od ponad 2‰ do 4,5‰ alkoholu we krwi), objawia się pogłębieniem narkotycznego działania alkoholu na centralny układ nerwowy z zaburzeniami mowy, zanikiem orientacji w zachodzących wokół wydarzeniach, zaburzeniem czynności układów krążenia i oddychania oraz snem narkotycznym. Alkohol w ilości około 3 promili we krwi niewątpliwie więc osłabia bodźce i uwagę, ostrość wzroku, koordynację ruchową, powoduje dezorientację, w większości wypadków dochodzi do braku możliwości samodzielnego wykonania jakichkolwiek działań i skoordynowania ruchów. Osoba, która spożyła alkohol w ilości około 3 promili we krwi ma trudności w utrzymaniu równowagi, traci zdolność postrzegania koloru i kształtu, ma zaburzenia równowagi, krytycyzmu i osądu. Należy zatem uznać, że w świetle ustalonych okoliczności faktycznych, przyczynienie zmarłego Z. C. jest oczywiste. Bez wątplenia bowiem, osoba która decyduje się na jazdę z nietrzeźwym kierowcą będącym w stanie nietrzeźwości, przyczynia się do odniesionej szkody powstałej w wyniku wypadku komunikacyjnego, tym bardziej w przypadku, iż wcześniej wspólnie z nim spożywała alkohol. Z punktu widzenia art. 362 k.c. przyczynienie się poszkodowanego ma miejsce wtedy, gdy jedną z przyczyn powstania lub powiększenia się szkody jest zachowanie poszkodowanego. Jeżeli osoba wie o tym, że kierowca będzie prowadził pojazd w stanie nietrzeźwym i godzi się na jazdę z tym kierowcą, to między lekkomyślnym

zachowaniem się tej osoby a szkodą istnieje normalna zależność w znaczeniu art. 361 § 1 k.c. Podkreślenia wymaga, iż duża ilość wypadków komunikacyjnych, jakie powodują kierowcy w stanie nietrzeźwym, narażając na niebezpieczeństwo nie tylko siebie i pasażerów, lecz i innych użytkowników dróg, nakłada na każdego obywatela obowiązek szczególnej ostrożności i nie stwarzania warunków do tego, aby kierowca pojazdu mechanicznego podejmował jazdę będąc pod wpływem alkoholu. Podjęcie przez Z. C. decyzji jazdy

z nietrzeźwym kierowcą pojazdu mechanicznego, który z powodu swego stanu doprowadził do tragicznego w skutkach wypadku i poniesienia przez niego szkody, uzasadnia jego przyczynienie do powstania szkody (art. 362 k.c.). Również społeczno-gospodarcza podstawa art. 362 k.c. uzasadnia powyższe stanowisko. Zajęcie odmiennego stanowiska nie odpowiadałoby społecznemu poczuciu sprawiedliwości. Nadto Z. C. podróżował bez zapiętych pasów bezpieczeństwa. Całokształt okoliczności sprawy wskazuje więc bezspornie na przyczynienie się Z. C. do powstania szkody, skutkujące przyjęciem tego przyczynienia na poziomie 30%.

Biorąc pod uwagę datę zaistnienia zdarzenia szkodowego (sierpień 1998 r.), a zatem przed dniem 3.08.2008 r., do konkretnego stanu faktycznego zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego na gruncie stanu prawnego obowiązującego przed nowelizacją art. 446 kc, dokonaną art. 1 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731). Następstwem tej nowelizacji stało się wprowadzenie do porządku prawnego art. 446 § 4 kc, przewidującego zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej. Stąd też wysuwana bywa teza, iż w dacie zaistnienia zdarzenia brak było przepisu umożliwiającego powodom bezpośrednio domaganie się zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej.

Jednakże taka wykładnia przepisów obowiązującego ówczesnie prawa, błędnie przyjmuje istnienie luki prawnej, która de facto ma charakter pozorny

i którą konsekwentnie likwiduje, najnowsze orzecznictwo sądów powszechnych. Najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje bowiem, na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem

3 sierpnia 2008 r. i zasady tej nie wyłączała art. 34 przywołanej ustawy ubezpieczeniowej (tak wprost uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 20 grudnia 2012 r. III CZP 93/12 BSN 2013/1, z dnia 7.11.2012 r. III CZP 67/12, z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11, z dnia 22 października 2010 roku III CZP 76/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku w sprawie IV CSK 307/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2007 roku w sprawie I ACa 1137/07). Sąd Okręgowy podziela powyższe wnioski.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy powodowie, w następstwie śmierci osoby bliskiej, nie doznali wstrząsu psychicznego prowadzącego do rozstroju ich zdrowia (żałoba nie jest jednostką chorobową), lecz wyłącznie krzywdy w postaci cierpień psychicznych (por. kategoryczne wnioski biegłego psychologa). Podstawy do kompensaty tego uszczerbku nie może stanowić, zatem art. 445 § 1 k.c. Zasadna jest tym samym ocena roszczeń powodów poprzez zastosowanie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c

Z przepisu art. 24 § 1 kc wynika, iż nie każde naruszenie dobra osobistego umożliwia wystąpienie z roszczeniami ochronnymi. Jest to możliwe dopiero wtedy, gdy działanie naruszającego będzie bezprawne, tj. sprzeczne z prawem lub godzące w zasady współżycia społecznego. Ciężar wykazania, że nastąpiło naruszenie dobra osobistego, zgodnie z art. 6 k.c. spoczywa na powodzie. Pozwany zaś, w celu uwolnienia się od odpowiedzialności, może wykazać, iż jego działanie naruszające dobro osobiste powoda nie ma charakteru bezprawnego.

O bezprawności decyduje wyłącznie kryterium obiektywne. Zagrożenie naruszenia lub naruszenie dobra osobistego zostanie uznane za bezprawne, jeżeli jest ono sprzeczne z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, a więc z normami prawnymi lub regułami postępowania wynikającymi z zasad współżycia społecznego.

Z art. 24 KC wynika domniemanie bezprawności, co w sposób korzystny dla pokrzywdzonego wpływa na rozłożenie ciężaru dowodu oraz ryzyka niewyjaśnienia okoliczności stanu faktycznego, od których bezprawność zależy.

Z domniemania bezprawności pokrzywdzony korzysta więc zawsze wtedy, gdyby bez tego domniemania ochrona nie byłaby mu przyznana.

W przedmiotowej sprawie oczywiste jest, że śmierć Z. C. była dla powodów w całości powiązana adekwatnym związkiem przyczynowym z bezprawnym działaniem kierowcy samochodu marki O. (...) – Z. B..

Katalog dóbr osobistych, do którego odwołuje się art. 23 k.c., ma charakter otwarty. Przepis ten wymienia dobra osobiste człowieka pozostające pod ochroną prawa cywilnego w sposób przykładowy, uwzględniając te dobra, które w praktyce mogą być najczęściej przedmiotem naruszeń. Nie budzi jednak wątpliwości, że przedmiot ochrony oparty na podstawie art. 23 i 24 k.c. jest znacznie szerszy. Należy uznać, że ochronie podlegają wszelkie dobra osobiste rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznaje się za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych niewymienionych wprost w art. 23 k.c. należy np. pamięć

o osobie zmarłej, prawo do intymności i prywatności życia, prawo do planowania rodziny lub płęć człowieka.

Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej. Artykuł 71 Konstytucji stanowi, że Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny. Dobro rodziny wymienia także art. 23 k.r.o., zaliczając obowiązek współdziałania dla dobra rodziny do podstawowych obowiązków małżonków. Więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. (por. uzasadnienie Sądu Najwyższego w sprawie IV CSK 307/09).

Reasumując powyższe rozważania, należy wskazać, iż spowodowanie wypadku komunikacyjnego, w którym śmierć poniósł mąż i ojciec powodów, było bezprawnym naruszeniem ich dobra osobistego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie, prawa do utrzymania więzi rodzinnych.

W sprawie zostało wykazane, że sprawca wypadku, dopuścił się bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powodów, Sąd był zatem uprawniony do przyznania im odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Na podstawie art. 448 k.c. kompensowana jest krzywda, a więc szkoda niemajątkowa wywołana naruszeniem dobra osobistego, polegająca na psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego. Ustalenie krzywdy – i jej rozmiaru - ma podstawowe znaczenie dla określenia odpowiedniej sumy, która miałaby stanowić jej pieniężną kompensatę. Przy oznaczeniu zakresu wyrządzonej krzywdy za konieczne uważa się uwzględnienie: rodzaju naruszonego dobra, zakresu (natężenie i czas trwania) naruszenia, trwałości skutków naruszenia i stopnia ich uciążliwości, a także stopnia winy sprawcy i jego zachowania po dokonaniu naruszenia (por. wyrok SN z 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, LEX nr 198509; wyrok SN z 1 kwietnia 2004 r., II CK 131/03, LEX nr 327923; wyrok SN z 19 sierpnia 1980 r., IV CR 283/80, OSN 1981, nr 5, poz. 81; wyrok SN z 9 stycznia 1978 r., IV CR 510/77, OSN 1978, nr 11, poz. 210).

W judykaturze akcentuje się, że na rozmiar krzywdy związanej ze śmiercią osoby bliskiej mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań, poczucie osamotnienia i pustki, wstrząs psychiczny, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia osoby bliskiej (nerwicy, depresji), stopień w jakim pokrzywdzony potrafił się znaleźć w nowej rzeczywistości (por. uzasadnienie wyroku SA w Lublinie z dnia 8.08.2012 r. I ACa 330/12).

W realiach sprawy i w oparciu o wnioski opinii biegłego psychologa klinicznego, ustalono, że istotne cierpienia psychiczne dzieci zmarłego Z. C. miały charakter przemijający, w wymiarze do około roku od śmierci ojca. Negatywne

następstwa przebytej traumy mają obecnie charakter lekki i nie wpływają destrukcyjnie na realizowanie przez nich roli społecznej i zawodowej. Najdalej idące skutki wywołała śmierć męża w psychice powódki I. C., która nadal ujawnia zaburzenia emocjonalno-uczuciowe i odczuwa cierpienie psychiczne. Odczuwa też lęk przed przyszłością, ma obniżone poczucie bezpieczeństwa. To powódka I. C. pozbawiona pomocy i wsparcia męża musiała sama borykać się z problemami związanymi z własnym stanem emocjonalnym, emocjami swoich dzieci, a jednocześnie zajmować się domem i gospodarstwem rolnym.

Okoliczności te niewątpliwie winny mieć wpływ na wysokość zadośćuczynienia.

Określając wysokość zadośćuczynienia i uwzględniając zasadę miarkowania, Sąd doszedł do przekonania, że kwota 50.000,00 zł, byłaby adekwatna do krzywdy jakiej doznała powódka I. C.. U. jednak 30% przyczynienie się Z. C. do powstania szkody, tak ustaloną wysokość zadośćuczynienia należało stosownie pomniejszyć, co oznacza, że łączna wysokość należnego powódce zadośćuczynienia zamyka się kwotą **35.000,00 zł.** (50.000,00zł – 15.000,00zł). Natomiast określając wysokość zadośćuczynienia i uwzględniając zasadę miarkowania Sąd doszedł do przekonania, że kwoty po 40.000,00 zł, byłyby adekwatne do krzywdy jakiej doznali powodowie K. C. (1), M. C. i K. U. jednak 30% przyczynienie się Z. C. do powstania szkody, tak ustaloną wysokość zadośćuczynienia należało stosownie pomniejszyć, co oznacza, że łączna wysokość należnego powodom zadośćuczynienia zamyka się kwotami po **28.000,00 zł** (40.000,00zł- 12.000,00zł.).

Powyższe kwoty, zdaniem Sądu, są adekwatne do ustalonego w sprawie rozmiaru cierpień powodów, czasu ich trwania oraz oddziaływania na ich życie, przy uwzględnieniu nadal odczuwanych okresowo negatywnych emocji, z pozytywnymi rokowaniami na przyszłość. Są właściwe dla zatarcia negatywnych przeżyć lub co najmniej złagodzenia odczuwania krzywdy, przy jednoczesnym utrzymaniu w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa i rekompensowaniu z góry tych skutków zdarzenia, jakie sporadycznie (okresowo), powodowie będą (w funkcji degresywnej, do całkowitego wygaszenia) odczuwać jeszcze w przyszłości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lutego 2012 roku, sygn. akt I ACa 84/12, LEX 1124827, tak też uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 08.12.1973 III CZP 37/73 OSNC 1974. p.145).

W niniejszej sprawie powodowie wysunęli żądanie zasądzenia odsetek po upływie 30 dni od daty zgłoszenia roszczeń do (...) Towarzystwa (...), co miało miejsce w piśmie z dnia

6 grudnia 2012 roku. Jednakże stosownie do treści art. 109 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U.

z 2003r, nr 124, poz. 1152 z późn. zm.), (...) jest obowiązany zaspokoić roszczenie, w terminie 30 dni, licząc od dnia otrzymania akt szkody od zakładu ubezpieczeń lub syndyka upadłości.

Oznacza to, że wymagalność roszczenia uzależniona jest od daty otrzymania przez (...) akt szkody od zakładu ubezpieczeń. Jak wynika z akt szkody, datą przekazania akt do (...) jest 31 grudnia 2012 roku. Odsetki ustawowe stają się zatem należne od zasądzonych kwot po upływie 30 dni od tej daty, tj. od dnia 1 lutego 2013 roku (punkt I wyroku).

Dalej idące żądanie, jako niezasadne, podlega oddaleniu (punkt II).

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia treść art. 100 kpc, art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach Sądowych w sprawach cywilnych oraz § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2002/163/1348 ze zm.).

Sąd Okręgowy, podziеляjąc wykładnię wskazanych przepisów zaprezentowaną w judykaturze (uchwała SN z dnia 30 stycznia 2007 roku

w sprawie III CZP 130/06), zasądził koszty procesu na podstawie wynagrodzenia liczonego od zsumowanych żądań. Należy również zauważyć, że pomimo wielu zmian regulacji prawnych instytucji zwrotu kosztów procesu, cały czas aktualne jest stanowisko, zgodnie z którym, reprezentowanie przez jednego adwokata lub radcę prawnego kilku osób, występujących w charakterze współuczestników,

w sprawie o odszkodowanie z tytułu tego samego wypadku komunikacyjnego, uzasadnia przyznanie tym współuczestnikom zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w wysokości tylko jednego wynagrodzenia, nawet wtedy, gdy osoby te udzieliły temu samemu pełnomocnikowi odrębnych pełnomocnictw (postanowienie SN z 12.07.1980 r. II CZ 79/80 OSNC 1981/2-3/37).

Mając na uwadze powyższe oraz fakt, iż powodowie wygrali niniejszą sprawę w 57%, Sąd zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów, tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu kwotę 2.179,45zł. Powodowie bowiem ponieśli w niniejszej sprawie koszty procesu w łącznej kwocie 9.268,00zł, w tym tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17,00zł), stawkę wynagrodzenia adwokata (7.200,00zł) oraz opłatę sądową od pozwu (2.000,00 zł). Pozwany natomiast poniósł koszty procesu w łącznej kwocie 7.217,00zł, w tym tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17,00zł), stawkę wynagrodzenia radcy prawnego (7.200,00zł). Łącznie strony poniosły koszty procesu w kwocie 16.485,00zł.

Biorąc pod uwagę wynik procesu, powodowie winni ponieść koszty procesu w kwocie 7.088,55zł (16.485,00złx43%), zaś ponieśli koszty procesu w kwocie 9.268,00zł. Obliczając różnicę tych kwot (9.268,00zł-7.088,55zł) uzyskujemy sumę należną powodowi od pozwanego, z tego tytułu. Jednocześnie Sąd nakazał ściągnąć, tytułem zwrotu kosztów pokrytych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa (10.302,32 zł, w tym część nieuiszczonej opłaty od pozwu w kwocie 8.500,00zł, wynagrodzenie biegłego 1.802,32zł) od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 5.872,32 zł (10.302,32x57%). W pozostałej części nieuiszczone koszty sądowe przejął na Skarb Państwa.

Z tych względów na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.